

Sém és Hám fiai?

A héber nyelv helye
az afroázsiai és a sémi nyelvcsaládban

Biró Tamás

biro.tamas@btk.elte.hu, <http://birot.web.elte.hu>

2014. december 4.

Az összehasonlítástól a családfáig

A történeti rekonstrukció klasszikus módszere

- Vegyünk rokon szavak egy listáját
- (Mi van a nyelv többi szintjével?)
- Rokon szavak:
  - Azonos / hasonló hangalak
  - Azonos / hasonló jelentés
- Kizárjuk a kölcsönzéseket és a nem szabályos hangmegfeleléseket.
- Mi lehet az a *proto-szó, amelyből a legvalószínűbb módon levezethető
  - Az egyes nyelvekben megfigyelhető hangalakok
  - Az egyes nyelvekben megfigyelhető jelentések

Házi feladat mára

Exercise 9. Phonological Reconstruction C

	Akkadian		Syriac		Ge'ez	
1	<i>šalāšat</i>	three	<i>tlātā</i>	three	<i>šalāstū</i>	three
2	<i>šūru</i>	bull	<i>tawrā</i>	bull	<i>sōr</i>	bull
3	<i>axāzu</i>	take	<i>ʾiḥad</i>	take	<i>ʾaxaza</i>	take
4	<i>erēšu</i>	sow	<i>ḥrat</i>	plow	<i>ḥarasa</i>	plow
5	<i>mašālu</i>	be like	<i>matlā</i>	parable	<i>məsl</i>	parable
6	<i>našāku</i>	bite	<i>nkat</i>	bite	<i>nasaka</i>	bite
7	<i>našāru</i>	guard	<i>nṭar</i>	guard	<i>naššara</i>	look
8	<i>nazāru</i>	curse	<i>ndar</i>	vow	<i>nāzara</i>	be consecrated
9	<i>šupru</i>	nail	<i>ṭiprā</i>	nail	<i>šəpr</i>	nail
10	<i>zakāru</i>	mention	<i>dkar</i>	remember	<i>zakara</i>	remember

A protosémitől a tiberiási héberig

(hagyományos felfogás, *Bennett, Comparative Semitic Linguistics*, Paradigms A)

- Protosémi:

<i>p</i>	<i>θ</i>	<i>t</i>	<i>s</i>	<i>ś</i>	<i>š</i>	<i>k</i>	<i>x</i>	<i>ḥ</i>	<i>h</i>
<i>b</i>	<i>δ</i>	<i>d</i>	<i>z</i>	<i>l</i>		<i>g</i>	<i>γ</i>	ʿ	ʾ
	<i>θ̣</i>	<i>ṭ</i>	<i>ṣ̌</i>	<i>ẓ̌</i>		<i>q</i>			
		<i>r</i>							
<i>m</i>		<i>n</i>							
							<i>y</i>	<i>w</i>	

- Tiberiási héber:

<i>p/f</i>	<i>ṣ̌</i>	<i>t/θ</i>	<i>s</i>	<i>ś</i>	<i>š</i>	<i>k/x</i>	<i>ḥ</i>	<i>ḥ</i>	<i>h</i>
<i>b/β</i>	<i>z</i>	<i>d/δ</i>	<i>z</i>	<i>l</i>		<i>g/γ</i>	ʿ	ʿ	ʾ
	<i>ṣ̌</i>	<i>ṭ</i>	<i>ṣ̌</i>	<i>ṣ̌</i>		<i>q</i>			
		<i>r</i>							
<i>m</i>		<i>n</i>							
							<i>y</i>	<i>w</i>	

Hangzó IPA-táblázat:

<http://jbdowse.com/ipa>

Viszlát jövő csütörtökön!